

2017-11-09

Principer för medborgardialog

Antagen i kommunfullmäktige xx

1. Övergripande mål

Med regelbundna medborgardialoger ska ovanåkersborna få inflytande att påverka kommunens utveckling och framtid.

Medborgardialoger innebär inte att det representativa systemet ersätts med direktdemokrati. Avsikten är att stödja det representativa systemet och öka tilliten till den lokala demokratin.

2. Principer för medborgardialog

Principerna sätter förhållningsättet och utgångspunkten för hur dialogarbetet i Ovanåkers kommun ska utformas och utvecklas.

1. Ansvar

Beslut om genomförande av medborgardialog fattas alltid utifrån politiskt initiativ, dvs. nämnd eller kommunstyrelsebeslut krävs för framgångsrika och förankrade medborgardialoger.

2. Stöd vid beslut

Medborgardialog är ett verktyg för att skapa bra balans mellan utbud och medborgarnas behov. Det är ett komplement i beslutsunderlag. Resultatet av medborgardialogen är rådgivande. Ansvar för att prioritera frågor och göra bedömningar utifrån ett helhetsperspektiv ligger på de förtroendevalda politikerna som fattar beslut i frågan.

3. Meningsfull

Den dialog vi för med medborgarna ska vara meningsfull och utgå från ett verkligt intresse av att vilja veta vad medborgarna tycker i en viss fråga och användas som kompletterande kunskap och underlag för att fatta hållbara beslut.

4. När vi INTE ska ha medborgardialog

Om frågan inte är påverkingsbar.

5. Förutsättningar att delta

Invånare i kommunen ska i samband med en dialog ges goda förutsättningar att kunna delta utifrån dialogens tema anpassas metod och målgrupp. Barn och ungdomars möjligheter att delta ska ges särskild uppmärksamhet.

7. Inbjudande dialog och metoder

Visualisera mera, använd rörliga bilder och klipp eller visualisera med diagram, ritningar, kartor fotografier, 3D modeller, skyltar/affischer mm genom hela informations- och dialogprocessen.

9. Återkoppling

Återkoppling till de som deltagit är avgörande för att invånarna ska känna förtroende för processen och uppleva att medborgardialogen har varit meningsfull. Återkoppling kan ske på olika sätt och bestäms för respektive dialog. Deltagarna ska alltid få veta resultatet av medborgardialogen.

10. Utvärdering

Medborgardialogen ska ständigt bli bättre genom att regelbundet utvärdera resultaten och utvecklar processerna och verktygen. I samband med årets sista fullmäktige möte är det god idé att summera dialogerna som genomförts under året.

3. Fakta och erfarenheter

SKL (Sveriges kommuner och landsting) har samlat en bred kunskapsbas om medborgardialog med goda nationella och internationella exempel. Här presenteras i korthet några viktiga byggstenar för god medborgardialog.

Framgångsfaktorer i korthet

- Principer för medborgardialog
- Avsätt resurser, en god dialog kräver ekonomiska och personella resurser samt hantering av resultat kräver resurser.
- Ha dialog tidigt i processen med en för medborgarna intressant fråga och tydligt syfte och påverkansgrad.
- Se över målgruppen, bjud in, sök upp.
- Veta när de inte är läge att ha dialog.
- Skilj på medborgardialog och brukardialog

Varför principerna är så viktiga

Att skapa principer när man inför system för medborgardialoger är politikens verktyg för att forma ramen för hur dialogerna ska användas internt och tydliggöra för medborgarna vad de kan förvänta sig av medborgardialogprocesserna.

Källa: Sveriges kommuner och landsting, SKL. Medborgardialog.

De flesta kommuner brukar börja i dialogprocessen, för eller senare kommer de tillbaka till varför de ska ha medborgardialog. Principerna är en av grundläggande byggstenarna för att få medborgardialog som en del i styrningen.

De viktigaste frågorna att ställa sig innan dialog genomförs är:

1. Är frågan påverkansbar?
2. Är vi som beslutsfattare påverkbara i denna fråga?

Styrprocess

Om medborgardialogen ska hanteras systematiskt bör kommunen och landstinget redan i starten av en beslutsprocess ta ställning till om processen ska kompletteras med en medborgardialog.

Källa: Sveriges kommuner och landsting, SKL. Medborgardialog.

Resultatet av medborgardialogen utgör sedan ett av flera underlag inför beslut. Beslut om att genomföra medborgardialoger är de förtroendevaldas ansvar. Utgångspunkten för detta är att det är de förtroendevalda som medborgarna utkräver ansvar av och de förtroendevalda måste känna tillit till processen.

Det är också viktigt att de förtroendevalda är beredda att lyssna och också och vara bredda att i besluten beakta framkomna synpunkter. Har de redan klart för sig hur de ska besluta ska dialog undvikas och information i stället ges om beslutet och dess bakgrund.

Organisation

Om kommunen bestämt sig för att föra in medborgardialog som en del i styrprocessen så krävs det att det formas en organisation för att hantera detta. För detta bör ett arbete ske när det gäller:

Struktur – hur ska strukturen för att föra in medborgardialog i styrprocessen se ut?

Resurser – vilka resurser ska avsättas?

Kultur – har vi den kultur som krävs i hela organisationen för att vara mottagliga för medborgarnas synpunkter och idéer?

Roller

Medborgarnas roll är att föra fram sin syn på en fråga och i samspel med andra argumentera och lyssna på olika ståndpunkter.

Förtroendevaldas roll är att förstå och få bättre kunskaper om medborgarnas värderingar, lyssnande, idéskapande och resonering i dialogen kring den aktuella frågan.

Tjänstemännens roll är att vara processledare för att ta fram faktaunderlag, leda processen utifrån den metod som valts för dialogen och stå för dokumentation av det som kommer fram.

Dialogprocess

Det finns många olika metoder för att ha en god dialog. Bästa är att kombinera de olika metoderna, bjuda in brett och på olika sätt. De olika stegen i trappan är inte på något sätt mer värda än de andra. Trappan som modell är en utgångspunkt i vikten av att vara tydlig i kommunikationen med vad som kan förväntas.

Delaktighetstrappan. Källa: Sveriges kommuner och landsting, SKL. Medborgardialog.

Information – för att kunna bli delaktig behövs lättillgänglig och objektiv information för att ge förståelse för problemet eller alternativ.

Konsultation – innebär att få medborgarnas respons på olika förslag, eventuellt också ta ställning till alternativen/förslagen. Innebär även att ta emot synpunkter och klagomål.

Dialog – medborgarna ges möjlighet att i olika former möta andra för att föra dialog om olika frågor som rör samhällets utveckling.

Inflytande – medborgarna ges möjlighet att vara delaktiga under en längre period utifrån ett övergripande tema.

Medbestämmande – den representativt valda församlingen kan delegera ansvar till nämnd eller styrelse där delegaterna inte är valda utifrån partitillhörighet utan valda som enskilda personer.

Grad av delaktighet	KÄNNETECKEN	MEDBORGARE FÅR	EXEMPEL PÅ METODER
Information	Frågor och svar	Veta	Webben, kommundidningen trycksaker, stormöte
Konsultation	Inhämta synpunkter	Tycka	Enkät, foksugrupp
Dialog	Utbyte av tankar Ofta flera tillfällen	Resonera	Chatt, rådslag, ungdomsforum
Inflytande	Planeras	Genomföra	Samråd, e-förslag,
Medbestämmande	Gemensamt beslutande	Bestämma	Folkomröstning Medborgarbudget

Projektplan som stöd vid medborgardialog

AKTIVITET	TID	ANSVAR
UPPSTART		
Vad vill vi uppnå med dialogen? Vilka frågor är det som ska besvaras av dialogaktiviteten?		
Vem har yttersta ansvar för dialogen? /Vem hanterar resultatet?		
Vilka är resurserna/ramarna?		
Hur ska resultatet användas?		
Fastställa arbetsgrupp/projektgrupp		
<i>Fastställ och delge denna tid- och åtgärdsplan till alla berörda.</i>		
PLANERING/FÖRBEREDELSE		
Upplägg och metod/metoder		
Vilken typ av aktivitet/aktiviteter erbjuder vi deltagarna? (Se delaktighetstrappan)		
Vilka ska delta + vilka ska bjudas in/sökas upp? (målgrupp)		
Kommunikationsplanering, hur når vi målgruppen?		
Finns det någon risk vid denna medborgardialog?		
GENOMFÖRANDE AV DIALOG		
<i>Fyll i åtgärder utifrån upplägg och metod</i>		
<i>Att göra + (ansvarig)</i>		
ÅTERKOPPLING		
Sammanställning/rapport/filmklipp samt var resultatet ska redovisas.		
Snabb återkoppling till deltagare, hur och när?		
Återkoppling kring resultatet av dialogen samt hur politikerna ser på det som framkommit.		
Utvärdering		
Blev dialogen		

Praktiska tips för dialog så som metoder och kommunikation finns på skl.se/medborgardialog